

HYVIL

Hyvinvointialueiden lakiklinikka

Kuntamarkkinat 19.09.2024

Ohjelma

- Poimintoja ajankohtaisista lainsäädäntöhankkeista – johtava juristi Sami Uotinen
- Hankintalaki/sidosyksikkö- juristi Annika Korpela
- Tietosuoja ja asiakastietojen käsittelyä koskeva sääntely - mitä on meneillään?- juristi Niina Vertanen

HYVIL

Poimintoja ajankohtaisista lainsäädäntöhankkeista

Kuntamarkkinat 19.9.2024

Sami Uotinen

Johtava juristi

Hyvinvointialuelain ja järjestämislain muutoksia

- Hyvinvointialueiden rahoituslain muutos (HE 70/2024)
  - jälkikäteistarkistukseen ns. HVA omavastuu
  - asiakasmaksujen tasomuutokset otetaan rahoituksessa etukäteen huomioon voimaantuloavuodesta lukien
- Hyvinvointialuelain ym. muutos (HE 78/2024)
  - Hyvinvointialueen ennakkollinen talouden ohjaus ym.
  - Asiakasmaksuista päättämisen delegoinnin mahdollistaminen
- Hyvinvointialuelain muutos ym.
  - Hankkeessa toteutetaan keskeiset hyvinvointialueiden valmiuteen ja varautumiseen liittyvät hallitusohjelmakirjaukset (vko 40)

Muutoksia sisältölainsäädäntöön

- HE sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 ja 16 §:n muuttamisesta (vko 39)
  - Tilapäinen toimiminen sos. tt. tehtävissä
- HE laeiksi terveydenhuoltolain 22 §:n ja sosiaalihuoltolain 50 §:n muuttamisesta (vko 39)
  - Ajokorttitodistusten/lausuntojen antamisesta luopuminen
  - Sosiaalihuoltolain oikaisuvaatimukset
- HE laiksi ns. vanhuspalvelulain muuttamisesta (vko 39)
  - henkilöstömitoituksen on oltava vähintään 0,6 työntekijää asiakasta kohti 1.1.2025 lähtien
- Terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttaminen (vko 39)
  - lasten ja nuorten terapiatakuu - lyhytpsykoterapia ja muut vaikuttavat psykososiaaliset hoidot
- Vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen (vko 39)
  - Vammaispalvelulaki hyväksytty ja tulossa voimaan 1.1.2025

Muutoksia sisältölainsäädäntöön

- Terveydenhuoltolain muuttaminen (vko 39)
  - Uudistetaan sairaaloiden ja päivystyksen kansallista kokonaisuutta ja erikoissairaanhoidon työnjakoa
- SVL 2 ja 3 luvun muutokset (vko 39)
  - Uusi Kela-korvausmalli.
- Nk. Uusimaa-lain ja asiakastietolain muuttaminen (HE 94/2024)
  - Uudenmaan aluetta koskevan potilastietojen tietojenkäsittelyn ratkaiseminen.

Asiakasmaksulainsäädännön muutoksia ym.

- Asiakasmaksuasetuksen muutokset
  - erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon huomattavat maksujen korotukset
- Itsemääräämisoikeushanke
  - Valmistelu jatkuu painopisteenä ikääntyneiden palvelut
  - Ei hallituksen esitystä tällä hallituskaudella

Valvonta- ja rekisteröinti

- Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaki (siirtymäaika)
  - Julkinen palveluntuottaja saa lain 5 §:n estämättä jatkaa toimintaansa 1.1.2024 jälkeen noudattaen tämän lain säännöksiä.
  - Julkisen palveluntuottajan on annettava valvontaviranomaiselle rekisteröintiä varten tarvittavat tiedot ennen tämän lain 3 luvun voimaantuloa 1.1.2026.
  - Tiedot tallennetaan valtakunnalliseen palveluntuottajien rekisteriin (Soteri) maksutta viimeistään 31.12.2028.
- Lausunnolla on ollut luonnos valtion aluehallintouudistukseen liittyvästä lainsäädännöstä.
  - Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Lupa- ja valvontavirastosta.
  - Tavoiteaikataulu on viimeistään 1.1.2026
- Kuulemistilaisuus 25.9.2024: Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain muutos
  - Yksityiset palveluntuottajat ym. voisivat aloittaa toimintansa heti jätettyään rekisteröintiä koskevan hakemuksen.
  - Tarkoituksena on lisäksi myöhentää julkisten palveluntuottajien rekisteröimisvelvoitetta

H Y V I
N V O I N T I
A L U E Y H
T I Ö V
Ä L **HYVIL** F Ä
R D S O M R
Å D E S B O L
A G E T

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI HYVIL ÖV
ÄL FÄ
RDS OMR
ÄDESBOL
AGET

Hankintalaki/Sidosyksikkö

Kuntamarkkinat 19.09.2024

Annika Korpela

Juristi

Hankintalaki

- Työryhmä
  - Asetetaan ajalle 1.3.2024 - 30.11.2024.
  - Tehtävänä valmistella HE
  - Hallituksen esitys hankintalain uudistamiseksi on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2025.
- Taustaa
  - Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tavoitteena on lisätä tehokkuutta julkisissa hankinnoissa sekä lisätä yritysten edellytyksiä osallistua julkisen sektorin tarjouskilpailuihin.
  - Eriyistä huomiota hallitusohjelmassa on kiinnitetty sidosyksiköitä koskevaan sääntelyyn.
  - Aika monta kirjausta koskien hankintoja hallitusohjelmassa
- Jäsenet ja asiantuntijat
  - Ministeriötä, KKV, EK, SY, Kuntaliitto, Hansel, Hyvil

Käsiteltyjä aiheita työryhmässä

- Hankintojen suunnittelu
  - Markkinavuoropuhelu
- Kilpailutuksen uusimen yhden tarjouksen tilanteessa
- Sote-hankinnat
  - Hankintalain 12 luvussa säädetään sosiaali- ja terveystalouden palvelujen kilpailuttamisesta ja erityisesti hankintoihin liittyvistä laatuvaatimuksista. Vastaavaa säätelyä ostettavalle palvelulle ja palvelun tarjoajille asetettavista laatuvaatimuksista on myös järjestämislain 3 luvussa
- Sidosyksikkö
- Hankinnan valmistelu

Sidosyksikkö

- Hallitusohjelman kirjaukset
  - S. 104 Julkisosmisteisten sidosyksikköyhtiöiden eli inhouse-yhtiöiden käyttö on viime vuosina yleistynyt kunnissa ja uusilla hyvinvointialueella. Vaikka inhouse-yhtiöt ovat parhaimmillaan joustava ja tehokas osa julkishallintoa, kehitys saattaa muodostua ongelmaksi silloin, kun **julkisen sektorin toimija toimii markkinoilla kilpaillen yrittäjäriskillä toimivien yritysten kanssa**. Hankintayksiköiden toteuttamien **yhteishankintojen nykyistä laajempi käyttö** on puolestaan **kilpailun lisäämisen** ohella perusteltu keino parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta. Hallitus parantaa julkisen sektorin tehokkuutta sekä vahvistaa alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä **rajaamalla julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa inhouse-yksiköissä sellaisia tukipalveluita, joissa on olemassa toimiva markkina, kuten siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa**.
  - s. 104 Sidosyksikön omistukselle asetetaan **yleisen edun** huomioon ottava **vähimmäisomistusprosentti (10 %)**. Lainsäädäntö kirjoitetaan tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien järjestämisen yhtiömuodossa silloin, **kun se ei vääristä kilpailua, sekä tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden, potilasturvallisuuden, kielelliset oikeudet tai muun vastaavan painavan julkisen intressin**. Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikkö-hankintoja voidaan tehdä vain silloin, kun ne ovat **kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi**.

Vähimmäisomistusprosentti 10 %

Yleisiä huomioita

- Tällä hetkellä laissa ei määritetä vähimmäisomistusosuutta vaan sidosyksiköiden käyttöä rajataan edellyttämällä **määräysvalta sidosyksikköön**
- Tätä ei ole valvottu kun vasta nyt (mm. MaO:n ratkaisu Sarastia)
- 10 % omistusosuusvaatimuksella olisi merkittäviä vaikutuksia siihen, miten julkinen sektori järjestää toimintansa
- Kustannusvaikutukset
- Onko tarpeen tiukempi sääntely kun EU:n hankintadirektiivissä?

Vähimmäisomistusprosentti 10 %

Huomioita hyvinvointialueiden näkökulmasta

- Taloudelliset vaikutukset
  - Kirjaus hallitusohjelmassa s. 46 "**Hallitus sitoutuu rahoittamaan täysimääräisesti hyvinvointialueille** asetettavat mahdolliset uudet tehtävät tai niiden laajennukset tai keventämään tehtäviä vastaavasti. Kaikista tehtävämuutoksista tehdään huolelliset vaikutusarvioinnit ennen päätöksentekoa."
  - Riittävä rahoitus pitää taata
- Hyvinvointialueiden itsehallinto
- Tällä hetkellä Inhouse-yhtiö on ainoa laillinen tapa, jolla kunnat ja hyvinvointialueet voivat tehdä yhteistyötä sekä hyödyntää yhteisiä resursseja

Vähimmäisomistusprosentti 10 %

- Riittävä siirtymäaika
- Tuleeko jotain poikkeuksia 10 % sääntöön?

Muuta

- Rikosrekisteriote
  - Riittäisikö jatkossa valtuutus?
- Muita pienempiä korjauksia/muutoksia

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI ÖV
ÄL **HYVIL** FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI ÖV
ÄL **HYVIL** FÄ
RDS OMR
ÄDESBOL
AGET

Tietosuoja ja asiakastietojen käsittelyä koskeva sääntely - mitä on meneillään?

Kuntamarkkinat, 19.9.2024

Niina Vertanen

Juristi

Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistus

- Hallitusohjelma:
  - *Hallitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen. Kokonaisuudistuksen yhteydessä kumotaan tiedon liikkuvuutta, pilvipalveluiden tarkoituksenmukaista käyttöä tai muuten julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä haittaavat säädökset ja hyödynnetään tarvittaessa nykyistä laajemmin GDPR:n kansallista liikkumavaraa*
  - <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM126:00/2023>

Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistus

- [Koordinaatioryhmän väliraportti](#)
  - Lausuntokierros järjestettiin 17.6.-30.8.2024
  - Väliraportissa on tunnistettu vain vähän säännöksiä, jotka vaikeuttavat merkittävästi julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä
    - Sääntelyä on väliraportin mukaan tarpeen arvioida muun muassa viranomaisen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteen sekä henkilötietojen käsittelyn muuhun kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen osalta. Arviointitarpeet koskevat lisäksi rekisterinpitoa, tiedonluovutustapoja sekä julkisia tietopalveluita. Tietosuojalain säännöksistä epäselvyyttä on aiheuttanut lähinnä säännös yleisestä edusta viranomaisen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena.
- Kokonaisuudistuksessa ei ole tarkoitus käsitellä lainsäädäntöä, joka koskee tietojen luovuttamista ja tiedonsaantia salassapitosäännösten estämättä
- Ministeriöt päättävät lausuntokierroksen jälkeen erikseen, onko lakeja tarpeen muuttaa

Eurooppalainen terveystietojen avaruus (EHDS)

- EU:n asetus eurooppalaisesta terveystietojen avaruudesta
  - Sisältää sääntelyä koskien sähköisten terveystietojen ensisijaista ja toissijaista käyttöä.
  - Säädetään ensisijaista ja toissijaista käyttöä koskevista vaatimuksista, infrastruktuurista ja hallinnosta.
  - Säädetään rajat ylittävistä infrastruktuurista sähköisten terveystietojen ensisijaista ja toissijaista käyttöä varten.
  - Vahvistaa potilastietojen liikkuvuutta kansainvälisesti ja yhdenmukaistaa potilastietojen käsittelyä EU:n jäsenvaltioissa.
- Keväällä 2024 Euroopan parlamentti ja neuvosto pääsivät poliittiseen yhteisymmärrykseen eurooppalaista terveystietojen avaruutta koskevasta komission ehdotuksesta
  - EU:n parlamentin ja neuvoston odotetaan hyväksyvän toisessa käsittelyssään EHDS-asetuksen syksyllä/loppuvuodesta 2024
  - Asetuksen soveltaminen aloitetaan kahden vuoden kuluttua voimaantulosta
  - Asetuksessa on siirtymäaikoja vaatimuksia koskien (2-6 vuoteen)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (asiakastietolaki)

- EHDS:n edellyttämät muutokset:
  - EHDS edellyttää kansallisia lainsäädäntömuutoksia lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (asiakastietolaki)
  - EHDS-asetuksen johdosta kansallista lainsäädäntöä on välttämätöntä muuttaa, jottei sääntely ole ristiriitaista tai päällekkäistä EU-asetuksen kanssa. Lisäksi EHDS-asetus mahdollistaa kansallista liikkumavaraa, edellyttäen ja mahdollistaen kansallista sääntelyä.
  - Asiakastietolain muutokset ovat valmisteluvaiheessa. Lausuntokierros on tarkoitus järjestää alkuvuodesta 2025 ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2025.

Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (toisiolaki)

- EHDS:n edellyttämät muutokset:
  - EHDS edellyttää kansallisia lainsäädäntömuutoksia lakiin sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (toisiolaki).
  - HE on tarkoitus antaa syksyllä 2026.
- Toisiolain korjaaminen
  - Erillinen lainsäädäntöhanke EHDS-asetuksen toimeenpanosta.
  - HE-valmistelu käynnissä. Lausuntokierros alkuvuodesta 2025. HE on tarkoitus antaa syksyllä 2025.
- (Tutkimuslainsäädännön selkeyttäminen)
  - Kokonaisuuteen kuuluu myös toisiolaki

Uudenmaan potilastietoratkaisu

- Hyväksytty, HE 94/2024 vp
- Esityksessä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia muutettaisiin siten, että potilastietoja olisi oikeus luovuttaa Uudenmaan maakunnassa potilaan hoidon edellyttämässä laajuudessa, jos potilas ei ole kieltänyt tietojen luovuttamista.
  - Sääntely vastaa voimaanpanolain väliaikaisesti voimassa olevan 64 a §:n mukaista potilastietojen käsittelyä Uudenmaan maakunnassa.
- Sääntely voimaan 1.1.2026.

H Y V I
N V O I N T I
A L U E Y H
T I Ö V
Ä L **HYVIL** F Ä
R D S O M R
Å D E S B O L
A G E T